

OBSAH

Úvod	15
A. OBECNÁ ČÁST	19
1. Vymezení problematiky, základní teoretická východiska a etiologie a patogeneze psychosomatických poruch (J. Šimek, J. Šavlík)	21
Vymezení problematiky	21
Základní teoretická východiska	22
Etiologie a patogeneze psychosomatických poruch	24
Chápání funkce CNS v psychosomatice	24
2. Historie psychosomatické medicíny (J. Baštecký)	27
Koncepce a teorie psychoanalytické	29
Koncepce a teorie nespecifické	29
Další vývoj psychosomatické medicíny	30
Současné pojetí psychosomatické medicíny	31
Vymezení pojmu psychosomatické onemocnění	32
Vývoj psychosomatické medicíny v Československu	33
3. Koncepce a teorie psychosomatické medicíny	35
Psychoanalytické teorie (J. Šimek, J. Šavlík)	35
Vlastní psychoanalytické koncepce	37
Kortikoviscerální koncepce (J. Baštecký)	39
Koncepce psychického stresu (C. Höschl, J. Šimek)	41
Kritika pojmu stres	41
Teorie vycházející z koncepce psychického stresu	44
Experimentální doklady orgánového poškození psychogenními vlivy u zvířat	44
Problém specifčnosti v rámci teorie stresu	45
Koncepce životních událostí	46
Faktory ovlivňující následky životních událostí	47
Ostatní koncepce a směry	48
Koncepce alexitymie (J. Šimek, J. Šavlík)	48

Koncepce syndromu hopelessness-helplessness (<i>J. Šimek</i>)	51
Psychologicko-psychiatrické způsoby řešení psychosomatické problematiky (<i>J. Šimek, J. Šavlík</i>)	52
Behaviorální koncepce mimo rámec teorie stresu (<i>J. Šimek</i>)	55
Teorie rodiny (<i>J. Šavlík, J. Špitz</i>)	56
Psychoneuroimunologie (<i>J. Baštecký</i>)	58
Bio-psycho-sociální model, principy multifaktoriality, systémový přístup (<i>J. Šavlík, J. Šimek</i>)	59
4. Psychosomatika v klasifikačních schématech (<i>Z. Boleloucký</i>)	68
5. Výzkum v psychosomatice (<i>J. Šimek</i>)	73
6. Výuka v psychosomatice (<i>J. Baštecký</i>)	78
B. PSYCHOSOMATICKÝ PŘÍSTUP V KLINICKÉ PRAXI	81
1. Úvod do problematiky (<i>J. Šavlík, J. Šimek</i>)	83
Organizační rámec	85
2. Týmový způsob práce (<i>J. Šavlík, J. Šimek</i>)	88
Psychosomatická lůžková stanice	90
3. Konzultační psychiatrie (<i>R. Honzák</i>)	94
4. Psychosomatický přístup v praxi závodních a obvodních lékařů (<i>O. Gregor</i>)	97
5. Praktické použití psychosomatických vztahů v neurologii (<i>F. Véle</i>)	100
6. Charakteristiky psychosomaticky nemocných (<i>J. Šavlík, J. Šimek</i>)	103
7. Diagnostika psychosomatických poruch	108
Klinická diagnostika (<i>J. Šavlík</i>)	108
Epikríza	110
Psychologické vyšetřovací metody (<i>N. Kubičková</i>)	115
Psychiatrické posuzovací stupnice a dotazníkové metody (<i>Z. Boleloucký</i>)	118
Psychopatologické škály v psychosomatice	120
Škály určené k měření chování, změněného následkem nemoci	123
Měření psychosociální zátěže	124
Měření kvality života	125
Další oblasti psychosomatiky, využívající posuzovací stupnice a dotazníky	126
Psychofyziologické metody v psychosomatickém výzkumu (<i>M. Kukleta</i>)	127
Sledování elektrodermálních ukazatelů	128
Sledování kardiovaskulárních ukazatelů	128
Sledování zevního dýchání	130
Sledování napětí kosterního svalstva	130
Sledování specifického chování	131
Sledování humorálních ukazatelů	131

Sledování elektrické aktivity mozku	132
Zobrazování struktur a součástí živého mozku	133
8. Psychosomatická diferenciální diagnostika (J. Šavlík, J. Beran)	134
Psychické příznaky a jejich hodnocení	134
Somatické příznaky a jejich hodnocení	135
Základní rozdělení duševních poruch	136
Organické psychické poruchy	136
Endogenní (funkční) psychické poruchy	136
Psychogenní psychické poruchy	138
Specifické rysy psychosomatické diferenciální diagnostiky	140
9. Terapie a prevence psychosomatických poruch	142
Obecné zásady psychosomatického přístupu k terapii (J. Šimek, J. Šavlík)	142
Psychoterapeutické metody	147
Individuální a skupinová psychoterapie v psychosomatice (J. Šimek, J. Šavlík)	147
Terapie v rámci rodiny (J. Šavlík, J. Špitz)	149
Autoregulační a regulační techniky (M. Černý)	151
Hathajóga (C. Dostálek)	159
Psychofarmakoterapie psychosomatických poruch (J. Baštecký)	163
Základní rozdělení u nás dostupných psychofarmak	168
Indikace a kontraindikace psychofarmak u psychosomatických onemocnění a jiných funkčních poruch	174
Prevence chorob z psychosomatického pohledu (J. Šimek)	179
C. SPECIÁLNÍ ČÁST	183
1. Psychosomatické poruchy v kardiologii (J. Šimek)	185
Esenciální hypertenze	185
Koronární skleróza	189
Funkční srdeční obtíže	194
2. Psychosomatické respirační poruchy (J. Šimek)	196
Bronchiální astma	196
3. Psychosomatické poruchy v gastroenterologii (J. Šavlík)	202
Solární syndrom	206
Funkční poruchy horní části trávicí trubice	206
Psychogenní nauzea a zvracení	207
Ruminace	207
Aerofagie	207

Globus syndrom	208
Funkční žaludeční dyspepie	208
Funkční a organické poruchy horní části trávicí trubice orgánově lokalizované	209
Primární neuromuskulární poruchy	209
Refluxní nemoc jícnu	210
Peptický gastroduodenální vřed	211
Poruchy pyloroduodenální oblasti	212
Cholelitiáza	213
Poruchy motility žlučových vývodných cest	213
Poruchy tenkého střeva	213
Malabsorpční syndrom	213
Chronická intestinální pseudoobstrukce	214
Poruchy tlustého střeva	214
Funkční střevní poruchy	214
Proktokolitida	215
Regionální enteritida (Crohnova nemoc)	215
Syndrom dráždivého tračníku (Z. Boleloucký)	216
4. Psychosomatická problematika v endokrinologii (C. Höschl)	219
Neuroendokrinní problematika v psychiatrii	219
Psychiatrická problematika v endokrinologii	228
Tyreotoxikóza	228
Hypothyreóza	229
Hyperfunkce nadledvin (Cushingův syndrom)	230
Hypofunkce nadledvin	231
Hypofyzární hypofunkce	231
Snížený výdej androgenů u mužů	232
Hyperkalcémie	232
Hypokalcémie	233
Diabetes mellitus (R. Honzák)	233
Sekundární diabetes	238
5. Psychogenní poruchy příjmu potravy (F. Faltus)	239
Mentální anorexie	239
Bulimia nervosa	240
Obezita	244
6. Psychosomatické poruchy v gynekologii a porodnictví (P. Čepický)	246
Psychoneuroendokrinologie ženy	246
Pohlavní rozdíly stavby a funkce mozku	246
Psychoneuroendokrinologie menstruačního cyklu	247
Psychosomatické poruchy v gynekologii	249

Poruchy menstruačního cyklu	249
Pánevní potíže bez organického patologického nálezu	253
Funkční sexuální poruchy	254
Ostatní nemoci rodidel	255
Psychosomatické aspekty regulace porodnosti	257
Antikoncepce	257
Sterilizace	258
Interrupce	258
Těhotenství	259
Porod	264
Šestinedělí a jeho poruchy	266
Kojení	267
7. Pohlavní dysfunkce u mužů (S. Brichcín)	268
Biologické předpoklady mužské sexuální aktivity	268
Psychosociální předpoklady mužské sexuální aktivity	269
Pojem sexuální dysfunkce	270
Patogeneze mužské dysfunkce	270
Nejčastější mužské pohlavní dysfunkce	271
Poruchy sexuální apetence	271
Poruchy vzrušivosti	271
Orgastické a ejakulační poruchy	272
Organizace terapie mužské sexuální dysfunkce	273
8. Psychosomatické poruchy v revmatologii (M. Znojová)	274
Rozdělení nemocí v revmatologii	274
Nejčastější psychosomatické poruchy v revmatologii	274
Revmatoidní artritida	274
Juvenilní chronická artritida	275
Ankylozující spondylitida	275
Systémová onemocnění pojiva	275
Mimokloubní revmatické nemoci	277
9. Psychosomatické poruchy v dermatologii (R. Pánková)	279
Fyziologie kůže	279
Psychosomatika v dermatologii	280
Nejčastější poruchy v psychodermatologii	282
10. Psychosomatická problematika v dětském a dorostovém věku (J. Špitz, E. Malá)	288
Záchvatové projevy a kolapsové stavy	290
Psychosomatické respirační poruchy	291
Bronchiální astma	291

Záchvaty dechové insuficience	291
Hyperventilační stavy	292
Psychogenní kašel	292
Gastrointestinální psychosomatické poruchy	292
Juvenilní diabetes	293
Psychosomatické febrilní stavy a subfebrilie	293
Mentální anorexie	294
11. Psychosomatické vztahy v neurologii (F. Věle)	296
Bolestivé syndromy páteře	298
Obrny různého druhu	300
Cévní mozkové poruchy	300
12. Psychosomatická medicína a bolest (B. Jakoubek, H. Tondlová)	302
Fyziologické a patofyziologické aspekty	302
Pojetí bolesti z psychosomatického hlediska	302
Endogenní opioidní peptidergní systém	303
Nefarmakologická aktivace endogenních analgetických systémů	303
Vliv stresu a úzkosti na percepci bolesti	307
13. Biobehaviorální přístup k nádorovým onemocněním (J. Baštecký)	312
Výsledky preklinických studií	312
Psychosociální rizikové a protektivní faktory v klinické manifestaci nádorů	314
Psychosociální zátěže a neuroimunitní mechanismy v klinické manifestaci nádorů	314
Prevalence nádorů u nemocných duševními poruchami	315
Emoční reakce a psychopatologie nemocných nádory	315
Osobnostní charakteristiky nemocných nádory	317
Interakce mezi osobnostními proměnnými, psychotherapeutickými a psychofarmakologickými proměnnými a progresí nebo regresí nádoru	317
Rané dětské zážitky a neoplastický proces	318
Sociální faktory v adaptaci na nádory	318
Česká pracovní skupina pro biobehaviorální výzkum nádorů	318
14. Thanatologie (N. Kubičková)	320
15. Psychosomatická problematika dialyzační a transplantační terapie (R. Honzák)	322
16. Psychosomatická problematika pooperačních stavů a resuscitace (R. Honzák)	327

17. Psychosomatické a vegetativní poruchy u psychóz (J. Baštecký)	331
Morfologické změny v centrálním nervovém systému u psychóz	331
Morfologické a funkční změny vnitřních orgánů u psychóz	331
Příčiny úmrtí u psychóz	332
Larvované deprese	332
Prevalence psychosomatických poruch u schizofrenie	333
Literatura	334
Rejstřík	355